

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nodibināta Latgales padome

Latvijas daudzajām partijām, apvienībām un savienībām klāt nākusi vēl viena — sestdien Daugavpili nodibināta Latgales padome, kurā apvienojušies pašvaldību pārstāvji, kultūras un izglītības darbinieki, uzņēmēji, nacionālo biedrību, baznīcu pārstāvji.

Jaunās organizācijas uzdevums, kā liecina sestdien dibināšanas sanāksmē pieņemtie dokumenti, būsot koordinēt Latgales rajonu, pilsētu un pagastu pašvaldību, Latgales Pētniecības institūta un citu Latgales padomē ietilpstošo organizāciju darbību novadam svarīgu jautājumu risināšanā, veicināt Latgales ekonomisko un sociālo attīstību.

Latgales padomes politiskajā paziņojumā cita vidū teikts: «Lai veicinātu teritoriāli vienotas valsts nostiprināšanu, Latgalē jāatgriežas latviešu skolām, kurās mācīs arī latgaļu valodu un kristīgās ticības mācības pamatus...»

Dibināšanas sanāksmē ievēlēja Latgales padomes valde (13 cilvēki) un tās priekšsēdētājs — Daugavpils pilsētas valdes priekšsēdētājs Valdis Lauskis, kurš bija viens no jaunās sabiedriskās

organizācijas veidošanas iniciatoriem. Lai Latgales balsi sadzirdētu Saeimā un Ministru kabinētā, padomei būs sava pārstāvniecība Rīgā — Latgales birojs, kuru vadīs Valda Lauska pašreizējais vietnieks Daugavpils pilsētas valdē Jānis Žugovs.

Jaunās organizācijas izveidošana gan pašā Latgalē, gan republikā nav uzņemta viennozīmīgi. Līdztekus pozitīvām atsauksmēm «Novadnieks» dzirdēja arī tādas, ka padome būs kārtējais amorfais veidojums, kurš, iespējams, kalpos dažu pašreizējo vietējo vadonu politiskajiem mērķiem. Zīmīga šajā ziņā ir arī republikas preses reakcija, proti — gandrīz visas lielākās avīzes citē Jāņa Žugova vārdus: ja mūs nesadzirdēs šādā veidā, tad varbūt nāksies dibināt partiju...

V.Krauža

Latvijas Zemessardzes otrā konference

Aizvadītās nedēļas nogalē Rīgā, Kongresu namā notika Latvijas Republikas Zemessardzes otrā konference, kurā piedalījās arī delegāti no Latgales — no Rēzeknes brigādes. Konference klāt bija komandējošā sastāva pārstāvji no citiem mūsu republikas aizsardzības spēkiem, to virspavēlnieks, Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis.

Prezidenta uzruna konferences delegātiem bija īsa, bet kā vienmēr konkrēta un vienkārša, — «Novadniekam» teica Preiļu 35. bataljona komandieris Boļeslavs Kivlenieks. — G.Ulmanis raksturoja situāciju mūsu valstī, grūtības bruņoto spēku materiālajā apgādē un sarunu par kaimiņvalsts armijas izvešanu ietilpumu, par nepieciešamību konsolidēt visu mūsu valsts bruņoto veidojumu darbību. Šim un arī zemessardzes iekšējām problēmām bija veltīta ZS republikas štāba priekšnieka Jura Eih-

maņa uzstāšanās. Tā deva sava veida ievirzi arī citu delegātu runām. Konference, manuprāt, izvērsās ap situācijas raksturošanu mūsu formējumā, trūkumiem — to visu vadība citīgi pierakstīja. Cerēsim, ka izdarīs kādus secinājumus.

Konferencē delegāti uzsvēra nepieciešamību uzlabot sadarbību ar policiju, norādīja uz likumdošanas nesaskaņotību, piemēram, likumā par zemessardzi paredzēta sadarbība ar vietējām pašvaldībām, bet pašvaldību likumā tāda punkta nav, par materiālo apstākļu uzlabošanu. Prezidenta padomnieks militārajos jautājumos Oskars Grīgs, kurš labi pārzina stāvokli valstī, stāstīja par bataljonu gatavību uzdevumu veikšanai un paredzētajām tās pārbaudēm.

Par Preiļu bataljona vajadzībām runāja delegāts no Rudzātu pagasta Jānis Viļums.

A.Rancāns

Arī pagrabs raksturo zemnieku

Šajā dienā Latvijas televīzija «Panorāmā» rādīja sižetu par zemnieku pagrabu skates rezultātiem, uzvarētājs saņēma papildītu alus mucu. Konkursa rīkotāji — laikraksta «Neatkarīgā Čiņa» redaktora biedrs, pazīstamais žurnālists un rakstnieks Ēriks Hānbergs, republikas Kultūras fonda pārstāvis dzejnieks Imants Ziedonis un Latvijas Zemnieku savienības priekšsēdētājs Aivars Berkis, kuri apmeklējusi daudzas zemnieku saimniecības visos Latvijas novados, vērtējuši to darbu un rocību, īpašu uzmanību šoreiz pievērsuši to sakoptībai, arī veco pagrabu rekonstrukcijai.

Ar viņu autoritatīvu lēmumu par labākiem atzīti pagrabi piecās saimniecībās. Viena no tām ir arī mūsu rajona Rožkalnu pagastā.

— Pagrabs ir viena no svarīgākajām detaļām, kas parāda zemnieka varēšanu, ka viņš negaužas, kā tas kļuvis par ikdienišķu parādību visur, bet strādā, spēj daudz dot valstij un iekrāt arī savām vajadzībām, — sacīja Ē.Hānbergs. — Zemnieku darbības skates turpināsies, nākamreiz tiks izvēlēti citi rādītāji, ne mazāk interesanti.

Mūsu rajona uzvarētājs ir Staņislavs Paukste, kurš dzīvo pie pagasta robežas ar Daugav-

pils rajonu — Saleniekos. Viņu ļoti pazīst Rožkalnu pagasta zemes ierīkotājs Dzintars Cimdiņš, kurš nesēn saimniecībai iemērījis zemes piegriezumu. «Novadniekam» Dz.Cimdiņš pastāstīja:

— Šī zemnieka sēta ir ļoti skaistā vietā, par ko parūpējies daba, saimnieks iekārtojis jauku akmensdārzu. Mājas celtas agrāk, bet izremontētas un sakārtotas, pagrabs tāpat savests kārtībā, tur kārtīgi uzglabājas paša sarūpētie lauku un dārza produkti. Viņu pazīst kā čaklu saimnieku, te viesojusies daudzi mūsu republikā pazīstami cilvēki.

A.Rancāns

Kā tālāk saimniekosim?

Latvijas Zemnieku federācija visos Latvijas rajonos lauksaimniecības departamenta telpās organizē zemnieku saimniecību un piemāju saimniecību saimnieku pagastu pārstāvju sanāksmes par zemnieku tālākām saimniecības iespējām. Preiļos šāda sanāksme notiks pirmdien, 15. novembrī un to organizē: no Latvijas Zemnieku federācijas valdes — V.Novokšānovs, no rajona zemnieku apvienības — V.Bernāns. Tālrunis tuvākām ziņām: 58513.

DARBS KĀ DARBS

Paju sabiedrība «Ausma» ir viena no nedaudzajām rajonā, kura negrasās pašlikvidēties

Viens no tādiem paju sabiedrību vadītājiem, kuri par visu uzņemas atbildību, ir Pēteris Kockers «Ausmā», bet tas nenozīmē, ka citi, arī speciālisti, stāv malā un vēro viņa rosību — katram te ir sava darba lauks, kurā viņš lieliski orientējas. Bet sabiedrības priekšsēdētājs ir kā ass, ap kuru grozās vietējie notikumi. Viņš par pienākumu uzskata arī personiski iejaukties to pagriešanā vēlamā virzienā, tātad — būt visur, kur kas risinās, kur vajadzīgs autoritatīva cilvēka vārds.

Tā Priekuļos, kur ir šīs saimniecības centrs, raksturoja P.Kockeru ļaudis. Viņš pats tobrīd bija Daugavpils galas kombinātā: radusies nesaprašanās par pēdējiem lopu vedumiem — neieskaitītas, tātad arī neapmaksātas divas tonnas gaļas. Zināms, ka šobrīd saimniecībai redzeslokā jāpatur katrs santims, bet te apzināti vai neapzināti pazuduši simti latu.

Kamēr vadītājs noskaidroja attiecības ar kombinātu, saimniecībā ritēja parasta darba diena. Kārtējos jautājumus turpat izlēmuma viens vai otrs nozares vadītājs, bet ja kas gadījās īpašs — lūdza pagaidīt

līdz vadītāja pārbrūkšanai. Varētu jau visu izlemt tūlīt, jo risinājuma varianti redzami, tomēr labāk zināt, kā uz to raugās vadītājs.

Taču par to, kas padarīts kārtējā saimnieciskās darbības gadā, lai arī īstie rezultāti parādās tikai pēc gada bilances sastādīšanas, kas top pēc gada pilnīgas apritēšanas, var pastāstīt bez raizēm. Šoreiz saruna ar agronomu Bronislavu Zalānu, viņa atziņas par lauku darbu norisēm.

Labību visu izdevies novākt, tāpat iesēt ziemājus un arī apart nākamā gada vasarājiem un sakņaugiem vajadzīgās platības. Tie ir zemkopja galvenie uzdevumi un arī pastāvēšanas galvenie balsti. Vidējā raža šoruden nav no sliktajām — pa trim tonnām graudu no hektāra, rēķinot bunkura, tas ir — ieeši no kombainiem, svarā. Graudi sekmīgi iztīrīti, sabērti glabāšanā vai realizēti. Viena no saimniecības kaltēm — Jezufinovā — strādāja tikai zemniekiem, arī tur viss ritējis gludi, par graudu tonnas izžāvēšanu lietotāji maksāja Ls 1,20.

Dārgi tas vai lēti? Jāskatās, kā mēdz

sacīt, kontekstā ar citām operācijām un izdevumiem graudu audzēšanā. B.Zalāns ar kolēģiem šarēkināja, ka viņu, Saunas pagasta zemniekiem, kuri izmanto paju sabiedrības «Ausma» pakalpojumus, tie šogad devuši labu peļņu. Visi pakalpojumi, rēķinot uz vienu hektāru, te zemniekam izmaksāja 20 latus no augsnes aršanas, sagatavošanas sējai, sējas, novākšanas un līdz graudu apstrādei (mēslošanas līdzekļi nav ieskaitīti). Realizējot graudus apvienībā «LATA» un «Latvijas dzirnavnieks», no hektāra par trim tonnām labības ieņemti 102 lati, tātad ienākumu tiesa ir apmēram 80 lati.

Domāju, ka saprātības robežās organizējot palīdzību zemnieku saimniecībām un piemāju zemes izmantotājiem, nepalika beša arī paju sabiedrības kase. Šī saimniecība pati vasarājus audzēja 454 hektāru platībā, ziemājus — 370 hektāros. Tie deva daļu ienākumu. Kaut kas līdzīgs sagatavots arī nākamajam gadam.

Paju sabiedrība «Ausma» pagājušajā un iepriekšējā gadā daudz labības sēklu aizdeva rajona zemnieku saimniecībām, taču ar atdošanu, kā tas bija paredzēts

Pagastu konsultanti apmācīs zemniekus

Vasaras mēneši, kad zemnieki aizņēmi savos darbos, esot klusākais laiks pagastu konsultantiem, stāstīja rajona konsultāciju dienesta vadītājs Māris Liniņš. Tagad zemnieki atkal sākot interesēties par visu, lūdzot dažādas konsultācijas. Piemēram, pašlaik lielu interesi izraisa Pasaules Bankas piedāvājumi par ilgtermiņa kredītiem zemniekiem. Bankas filiāles pārstāvniecību domā iekārtot Rēzeknē — arī par to tuvāk jāpastāsta zemniekiem. Kārtējā konsultantu apspriedē aizvakar izskatīti arī tādi svarīgi uzdevumi, kā šķirnes lopkopības un šķirnes sēklkopības sasniegumu nostiprināšana. Šajā jomā pēdējos gados rajonā bijuši ļoti rezultāti, pēc paju sabiedrību izjukšanas tie var pazust, ja zemnieki neturpinās darbu.

Par lielāku uzmanību lauksaimniecības kultūru sēklām ar pagastu konsultantiem runāja sēklu inspekcijas vadītāja Malda Lejiņa. Viņa uzsvēra, ka tikai septiņas zemnieku saimniecības atzinušas par vajadzīgu pārbaudīt savas sēklas, citas rīkojas pēc principa: «gan jau kas izaugs» un kultivē nezāles, brīžiem lieto tik «nevarīgu» sēklu, ka nekas arī neizaug. Par šķirnes lopkopības nozīmi runāja lauksaimniecības departamenta speciāliste Silvija Repše.

Sanāksmē apspriesta ideja, ar ko nācis klajā «Robežnieku» saimnieks V.Baltais un a/s «Cēriņa», sākot sadarbību ar konsultāciju dienestu, — par agroservisa psiholoģiskā dienesta darbības paplašināšanu.

Sastādīti zemnieku mācību plāni sezonai, kas pēc tradīcijas ir rudens beigu posms un ziema, konsultanti iepazīnušies ar saviem uzdevumiem šajā izglītošanas jomā. Mācību formas būs visdažādākas, līdz par kvalificētām atbildēm uz konkrētiem jautājumiem. Iepļānotas vairāku lektoru uzstāšanās. Mācību mērķiem zemnieks varēs izmantot katru savu ierašanos pagasta valdē, pie reizes iegriežoties pie konsultanta, bet par svarīgākajiem jautājumiem konsultāciju dienests pieņemamā laikā rīkos plašākas teorētiskās nodarbības.

A.Mežmalis

A.Rancāns

SPORTA DIENA SLIMAJIEM BĒRNIEM

Rēzeknē notika Latgales novada bērnu invalīdu sporta diena, uz kuru bija aizbraukuši arī Preiļu un Līvānu slimie bērni. Kā pastāstīja līvāniete Irēna Jukša, kura palīdzēja šim braucienam saorganizēties un arī pati devās līdzī, savu mazo slimnieciņu gan atstājusi mājās, bērniem patika šī iespēja precīgi izkustēties līdzīgu vienaudžu pulkā.

Programmā bija dažādi vieglatlētikas elementi. Uzvarētāji un uzvaras nebija ielānoti, visi vienādi saņēma saldumus un cienastus. Pirmajai šādai sporta dienai par godu tika iedegtas svečītes, ko paredzēts saglabāt un iedegt nākamajās reizēs. Līvānieši par iespēju aizbraukt uz Rēzekni pateicās pilsētas valdes sekretārei G. Nilovai un biokimiskās rūpnīcas

direktoram A. Sedvaldam — par autobusu, bet visi kopā — rajona sociālās aprūpes dienestam. Irēna Jukša ir kļuvusi par bezdarbnieci, mājās — bērns invalīds. Lai šajos apstākļos pavisam nenolaistos rokas, viņa domā sazināties ar līdzīgiem un apvienoties, cerot, ka kopīgi nedienas pārceļ būs vieglāk. L. Sila

Par pašvaldību reformu

5. novembrī Rēzeknē valsts reformu ministrs Māris Gailis tikās ar Latgales novada masu informācijas līdzekļu žurnālistiem. Sarunas temats bija valdības izstrādātā pašvaldību reformu koncepcija. Ministrs pastāstīja, ka pašvaldību vēlēšanas notiks nākamā gada martā un tās, tāpat kā 5. Saeimas vēlēšanas, būs proporcionālas, tas ir — pēc partiju vai

vēlēšanu savienību sarakstiem, ka arī turpmāk Latvijā tiks saglabātas divu līmeņu pašvaldības — pagastu un pilsētu pašvaldības, rajonu pašvaldības. Ņemot vērā arvien pieaugošu lasītāju interesi gan par pašvaldību darbību, gan par gaidāmajām vēlēšanām, šodien no «Pašvaldību reformu koncepcijas» publicējam trīs, mūsaprāt, galvenās nodaļas.

Pašvaldību reformu koncepcija

3. Pašvaldību budžets

3.1. Pašvaldību budžeta veidošanas nosacījumiem jānodrošina patstāvīgi, reālajiem apstākļiem atbilstoši, pietiekami efektīvi funkcionējoši pagastu, pilsētu un rajonu budžeti. Valsts institūcijas kontrolē vietējo budžetu veidošanos un izlietošanas atbilstību likumiem.

3.2. Pagasta, pilsētas un rajona pašvaldība savu budžetu veido patstāvīgi saskaņā ar likumu «Par budžeta tiesībām» un ņemot vērā ar likumu noteiktos pašvaldību nodokļus, atskaitījumus no valsts nodokļiem, vietējās nodevas, valsts dotācijas, kā arī maksājumus par pakalpojumiem un citus ieņēmumus. Rajona pašvaldība nevar iejaukties pagastu un pilsētu budžeta veidošanā un izlietošanā.

3.3. Pašvaldību budžeta īpatsvars valsts kopējā budžetā, tai skaitā tā daļa sociālajām vajadzībām, gadu gaitā nedrīkst samazināties.

3.4. Nodokļiem un nodevām teritorijas saimnieciskā uzplaukuma rezultātā jānodrošina budžeta pieaugums. Pašvaldības nosaka konkrēto nodokļu likmi likumā noteiktajā kārtībā.

3.5. Budžeta veidošanas un izlietošanas process ir atklāts.

3.6. Lai nodrošinātu pašvaldību patstāvību budžeta veidošanā, ieinteresēti teritoriju attīstībā, kā arī lai vienkāršotu valsts ieņēmumu sadali:

3.6.1. zemes, īpašuma un iedzīvotāju ienākuma nodokļi nododami pašvaldībām;

3.6.2. peļņas un dabas resursu nodokļi jāsadala starp valsti un pašvaldībām, nosakot stabilas atskaitījuma likmes atsevišķiem pagastiem, pilsētām, rajoniem;

3.6.3. ar 1994. gada 1. janvāri jānosaka, ka iedzīvotāju ienākuma nodoklis tiek maksāts pēc dzīvesvietas, kā arī uzņēmuma filiāles, cehi un iecirkņi nodokļus maksā pēc to atrašanās vietas.

3.7. Ar 1994. gadu realizējama vietējo budžetu izlīdzināšanas politika, veidojot pašvaldību finansu izlīdzināšanas mehānismu, kas nosakāms ar likumu. Par finansu izlīdzināšanas mehānisma galveno līdzekli uzskatāma valsts dotācija.

3.8. Dotācijas no valsts budžeta samazināmas līdz minimumam, attiecīgi palielinot atskaitījumus pašvaldību budžetos no valsts ieņēmumiem.

3.9. Diferencētas dotācijas no valsts budžeta paredzēt tikai teritoriju ekonomisko iespēju izlīdzināšanai, kā arī lai nodrošinātu pašvaldībām relatīvi vienādu apstākļus iedzīvotāju apkalpošanā.

3.10. Pašvaldību budžetu izdevumu daļas plānošanai izmantojami stabili un objektīvi pamatoti uzdevumu aprēķināšanas normatīvi.

3.11. Uzņēmumu, organizāciju un pilsoņu (iedzīvotāju) līdzekļi, kas ārpus budžeta nodoti pašvaldībām mērķuzdevumu veikšanai, nav ieskaitāmi pašvaldību budžetos. Šo līdzekļu uzskaitē tiek veikta atbilstoši likumiem.

3.12. Par citu pašvaldību sniegtajiem pakalpojumiem iedzīvotājiem pašvaldības ir tiesīgas saņemt samaksu pašvaldību savstarpējo norēķinu veidā.

3.13. Lai nodrošinātu pašvaldību budžetu vienotu uzskaiti un izpildes kontroli pašvaldību iestādēs un uzņēmumos, tiek realizēta obligātā grāmatvedība.

3.14. Lai pašvaldību budžeta prognozēšanas un plānošanas gaitā nodrošinātu pašvaldības ar nepieciešamo informāciju, Valsts statistikas komitejai jāpārskatī reģionālā statistika atbilstoši pašvaldību reformas un brīvā tirgus funkcionēšanas prasībām.

4. Teritoriālā iedalījuma reforma

4.1. Teritoriālā iedalījuma reforma tiek veikta nākamajās vēlēšanās ievēlētu pašvaldību pilnvaru periodā.

4.2. Teritoriālā iedalījuma reforma veicama, lai decentralizētu valsts pārvaldi, radītu iespējas izveidot optimālu pašvaldību sistēmu, kurā tiktu nodrošināts

pašvaldību finansiālais, ekonomiskais un sociālais pamats, dotas iespējas tām patstāvīgi saimniekot, attīstīt nepieciešamo infrastruktūru, veidot iedzīvotāju interesēm atbilstošus dzīves apstākļus.

4.3. Teritoriālā iedalījuma reformas sagatavošanas periodā, ņemot vērā sociāli ekonomiskos pētījumus, tiek izstrādāts optimāls Latvijas teritorijas administratīvā iedalījuma projekts, kurš apspriežams ar pašvaldībām. Projekta realizēšanai tiek sagatavots likumprojekts par administratīvi teritoriālā iedalījuma reformu. Minētie dokumenti tiek izstrādāti, ņemot vērā zemes reformas norisi.

4.4. Ja pašvaldība kādā Latvijas teritorijas daļā ierosina veikt reformu pirms vispārējā teritoriālā iedalījuma projekta sagatavošanas un ja šie priekšlikumi atbilst optimālā administratīvi teritoriālā iedalījuma veidošanas kritērijiem, administratīvo teritoriju pārveidošana veicama noteiktā kārtībā. Ja priekšlikumi neatbilst kritērijiem, tie noraidāmi.

5. Pašvaldību juridiskā reforma

5.1. Latvijas Republikā pašvaldību vietu un lomu valsts pārvaldes struktūrā nosaka Satversme.

5.2. Latvijas Republikā ir divu līmeņu pašvaldības: — pagastu un pilsētu pašvaldības; — rajonu pašvaldības.

Pašvaldību funkciju un pienākumu sadalījumu nosaka likums «Par valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību funkciju sadalījumu». Pašvaldību institūcijas darbojas saskaņā ar likumiem un Ministru kabineta apstiprinātiem statūtiem un reglamentu.

5.3. Pašvaldības lēmējinstiūcija ir valde, kuras locekļus ievēlē brīvās, aizklātās, vienlīdzīgās, tiešās, vispārīgās un proporcionālās vēlēšanās.

5.4. Pašvaldību pilnvaru laiks saskaņojams ar Saeimas vēlēšanu termiņu.

5.5. Specifisku jautājumu risināšanai, kuri saistīti ar Latvijā dzīvojošo ārvalstnieku un bezpavalstnieku vai citu nepilsoņu vajadzībām, pašvaldību valdes veido speciālas komisijas vai darba grupas saskaņā ar Eiropas kopienas konvencijas «Par nepilsoņu piedalīšanos vietējo pašvaldību darbā» rekomendācijām. Pārstāvju šādās komisijās var izvirzīt Latvijā reģistrētās ārvalstnieku un bezpavalstnieku sabiedriskās organizācijas.

Kārtību, kādā uzaicināmi eksperti un izveidojamas komisijas, nosaka Ministru kabinets.

5.6. Pašvaldības augstāko amatpersonu ievēlē valde.

5.7. Valdes darbs notiek sēdēs. Valdē izskatāmo jautājumu sagatavošanai tiek izveidotas valdes pastāvīgās komisijas. To sastāvs tiek veidots proporcionāli politisko spēku vai frakciju pārstāvniecībai valdē. Konkrētu jautājumu risināšanai var tikt izveidotas valdes komisijas un darba grupas, to darbā iesaistot ekspertus.

5.8. Pašvaldību vēlēšanu tiesības ir Latvijas Republikas pilsoņiem.

5.9. Lēmējvara un izpildvara ir šķirtas. Valdes izpildinstitūcijas vadītāju (direktoru) apstiprina valde.

5.10. Valde savu finansiālo resursu robežās var uzdot tām uzticēto funkciju izpildi citām juridiskajām vai fiziskajām personām, slēdzot ar tām līgumus.

5.11. Valdei pakļauto izpildinstitūciju darbinieku pienākumu sadalījumu nosaka valde atbilstoši likumam par civildienestu.

5.12. Pašvaldību darbu atbilstoši Satversmei kontrolē Ministru kabineta izveidotās struktūrvienības.

5.13. Pašvaldības savā darbā ievēro likumus, Saeimas un Ministru kabineta lēmumus, savas kompetences ietvaros organizē šo likumu un lēmumu izpildi un ir atbildīgas par to.

5.14. Nelikumīgus valdes lēmumus aptur prokurors vai Ministru kabinets. Nelikumīgu valdes lēmumu atceļ tiesa.

Apkures pabalsti — vistrūcīgākajiem

«Novadnieka» lasītāji interesējas, kā tiks izmaksāti pabalsti un kompensācijas sakarā ar apkures sezonas iestāšanos. Kā izrādās, lai pabalstus saņemtu, būs jātiek cauri diezgan smalkam «sietam».

• Kādas ģimenes atzīs par trūcīgām

Ministru kabineta lēmuma projektā «Par dzīvokļa pabalstu izmaksāšanu» noteikts, ka par trūcīgu atzīstama tā ģimene, kuras ienākums uz katru ģimenes locekli pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz 75% no valdības noteiktā iztikas minimuma. Pašlaik iztikas minimums ir 29 lati, tātad ienākumi uz vienu cilvēku nedrīkst pārsniegt 21,75 latus.

Taču noteikts arī tas, ka par trūcīgiem var oficiāli tikt uzskatīti tie, kuriem nav palīdzētpējīgu likumīgu apgādnieku, nepieder īpašums un naudas līdzekļi; vai personas, kuru ģimene darījusi visu, lai sevi mēģinātu nodrošināt, bet tas nav izdevies, kā arī — bezdarba gadījumā — nav saņēmuši nevienu jebkura darba piedāvājumu.

Uz pabalsta saņemšanu vispirms var pretendēt ģimenes ar bērniem, tad cilvēki ar vecuma un invaliditātes pensijām, kā arī citas trūcīgas ģimenes, piemēram, pirmspensijas vecuma ģimenes. Pēdējā laikā ļoti bieži palīdzību lūdz tādi ļaudis, kas, būdami pirmspensijas vecumā, atlaisti no darba. Tieši šādiem cilvēkiem sameklēt darbu ir vismazākās iespējas.

Trūcīgās ģimenes statusa noteikšanas pamatā tātad ir laulāto, viņu bērnu, radnieku, kā arī citu kopā dzīvojošu personu saimniecības izvērtējums. Šādu vērtējumu pēc tam, kad attiecīgā ģimene būs iesniegusi pabalsta prasības pieteikumu un iztikas līdzekļu deklarāciju, sniegs pašvaldību sociālās palīdzības dienestu darbinieki.

Kad trūcīgais ir iesniedzis visus prasītos dokumentus un sociālās palīdzības dienesta darbinieks ir atzinis, ka prasītājs tiešām ķeras pie pēdējā līdzekļu meklēšanas veida, uz laiku tiek oficiāli noteikts trūcīgās ģimenes statuss. Šis laiks ir 6 mēneši pensionāriem un 3 — darba spējīgām personām. Kad šis laiks beidzies, bet labākas dzīves padoms vēl nav radies, sociālās palīdzības dienesta darbinieks ģimeni apmeklē vēlreiz.

«Mums jāreķinās ar tik draudonisku un vīrbūt pazemojošu noteikumu ieviešanu, jo mūs it bieži krāpj lielos apmēros,» saka Sociālās palīdzības departamenta

direktors Vladimirs Makarovs. Pēc statistikas datiem, sevi par trūcīgiem atzīst pat līdz 80% Latvijas iedzīvotāju. Katru mēnesi dažādu palīdzību no valsts un pašvaldībām saņem vidēji 60 līdz 90 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju. «Mēs nedrīkstam trūcīgos dalīt pēc vecuma, mums jāpalīdz visiem, kam patiešām klājas grūti, bet valsts pienākums tomēr nav uzturēt katru liekēdi,» tā V. Makarovs.

• Kā izmaksās pabalstus

Rekomendācijā par dzīvokļa pabalstu trūcīgām ģimenēm paredzēts, ka valsts varētu apmaksāt 18 kvadrātmetrus dzīvokļa platības uz katru ģimenes locekli, bet vientuļniekiem — vienistabas dzīvokļa platību, kas nepārsniedz 30 kvadrātmetrus. Tomēr iespēju robežās arī pašiem lūdzējiem vajadzēs mēģināt maksāt par dzīvokli.

Pēc īres un komunālo pakalpojumu apmaksas ģimenei pārtikas iegādei uz katru ģimenes locekli jāpaliek ne mazāk par 75% no krīzes iztikas minimuma pārtikas daļas. Šī daļa šobrīd ir 17 lati mēnesī. Trūcīgajiem šī summa varētu veidot apmēram 12 latus.

To naudas summu, kuru lūdzējs par komunālajiem pakalpojumiem nespēs nomaksāt, segs ar piešķirtā dzīvokļa pabalsta palīdzību. Faktiski šī nauda nenonāks lūdzēja rokās, bet gan to uzņēmumu kasēs, kas sniedz komunālos pakalpojumus. Taču paredzēti arī izņēmumi. Ja mājā ir malkas vai ogļu apkure, tad lūdzējs naudu var saņemt arī pats.

Sociālās palīdzības departaments paredz, ka palīdzību prasīs apmēram 40% Latvijas iedzīvotāju, un puse no palīdzības lūdzējiem izmantos šo izņēmumu, jo ļoti daudz trūcīgo ir tieši laukos, kur pilsētu ērtības ir svešas.

«Es uzskatu, ka būs arī citi izņēmumi, piemēram, apģērba iegādei,» saka V. Makarovs. Daudzas ģimenes laukos it kā varētu sevi nodrošināt gan ar siitumu ziemā, gan ar pārtiku, taču naudas neatliek apģērbam. Arī šādiem cilvēkiem departaments cer sniegt nepieciešamo palīdzību.

Iveta Tomsone
No laikraksta «tev»

Valodas ceļvedis

Pašreizējā situācija, kad latviešiem atkal ir aktuāla saskare ar citām pasaules valstīm un cilvēkiem, priekšplānā izvirzās angļu valoda kā visplašāk izmantojamā valoda starptautiskajā saziņā.

Diemžēl pagātnes mantojums — vīrsai virspusīga un bezperspektīva valodas apguve — nav pārvarams vienā vai dažos gados. Vērojot daudzās brošūras, reklāmlapiņas, uzrakstus un tulkojumus, klausoties sarunas svešvalodā, nevar neievērot, ka kupli sazēlušī tā saucamie viltus draugi — vārdi, kas formāli līdzīgi, parasti ar vienu izcelsmi, bet ar dažādām nozīmēm abās valodās.

Trii cilvēciskā vēlēšanās lietot angļu valodā līdzīgu vārdu tā latviskā nozīmē bieži rada komiskas un absurdas situācijas. Arī vārdni-

cās nereti iekļūst pa viltus draugam. Un tā *intelligence* pārvēršas par *intelligence* (saprāts, izlūkošana), *banda* par *band* (orķestris, lente), *kommunikabls* par *communicable* (lipīgs), *prezervatīvs* par *preservative* (konservants).

Lai novērstu šādas kļūdas un saasinātu uzmanību, klajā tiek laista *Latviešu — angļu, angļu — latviešu viltus draugu vārdnīca*, kam vajadzētu darīt uzmanīgu valodas apguvēju un lietotāju. Vārdnīca veidota vienkāršā un saprotamā formā, norādot uz «bīstamajiem» vārdiem un pareizajiem tulkojumiem, un, domājams, būs derīga skolotājiem, studentiem, tulkotājiem un visiem angļu valodas apguvējiem.

Andrejs Veisbergs
«Diena»

11. novembris – Lāčplēša diena

Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri Preiļu rajonā

Ar šādu virsrakstu «Novadnieka» 1992. gada 7., 10. un 12. novembra numuros bija publicēts mans raksts, kurā sniedzu ziņas par 12 Lāčplēša Kara ordeņa (LKO) kavalieriem, kuri dzimuši Preiļu rajonā.

Ir nepārbaudītas ziņas vēl par dažiem LKO kavalieriem, kuri dzimuši Preiļu rajonā, bet to skaitu un vārdus vēl droši nevar minēt, jo Latvijas valsts vēstures arhīvā (LVVA) trūkst personālo lietu vairāk nekā pusei no LKO kavalieriem. Šīs ziņas jāmeklē citos dokumentos.

Šajā rakstā sniedzu ziņas vēl par diviem mūsu novada lāčplēšiem, kuru personālās lietas LVVA ir saglabājušas.

ANTONS GEDUŠS — 8. Daugavpils kājnieku pulka seržants (ordeņa nr.942). Dzimis 1899. gada 5. maijā Līvānu pagasta Gedušu ciemā (tagad Turku pagastā) zemnieka Antona Geduša 4 bērnu ģimenē. Tēvam piederēja 25 pūrvietas (9,1 ha) zemes.

Latvijas nacionālajā armijā iesaukts 1919. gada 13. jūnijā Līvānu pagasta Gruguļos. Sākumā cīnījās Ziemeļlatvijas partizānu pulka, vēlāk — 2. Cēsu kājnieku pulka II rotas, beidzot — 8. Daugavpils kājnieku pulka sastāvā. Piedalījās cīņās pret bermontiešiem un Padomju Krievijas sarkano armiju līdz Latvijas pilnīgai atbrīvošanai, bet pēc tam vairāk kā gadu armijas rindās sargāja Latvijas austrumu robežu. Par kaujas nopelniem paaugstināts par kaprāli, vēlāk — seržantu.

Sevišķu pašizliecību, drosmi un varonību Antons Gedušs parādīja kaujā 1919. gada 14. oktobrī, kad Latvijas armijas daļas pie Jumpravmuižas (tagadējā Ogres rajonā) foršēja Daugavu. Būdam 2. Cēsu kājnieku pulka II rotas ložmetējnieku instruktors, kaprālis Antons Gedušs brīvprātīgi pieteicās veikt kaujas uzdevumu. Viņš zem stipras bermontiešu uguns pārcēlās pāri Daugavai un nekavējoties atklāja ložmetēja uguni uz ienaidnieku un aplklusināja tā ložmetēju. Tas deva iespēju arī pārējām Latvijas armijas daļām pārcēlties uz Daugavas kreiso krastu un izvērst tālāko uzbrukumu. Par šo varoņdarbu Antons Gedušs arī apbalvots ar LKO.

Demobilizēts 1921. gada 26. novembrī. Kā Brīvības cīņu dalībniekam Antonam Gedušam no valsts zemes fonda Līvānu pagastā tika piešķirta jaunsaimniecība 14,989 ha platībā.

Par viņa tālākām gaitām trūkst ziņu. Pēc II pasaules kara viņš it kā bijis nacionālais partizānis un 1953. gadā kritis kaujā pret padomju okupantiem Kūkās vai to

apkārtnē (tagadējā Jēkabpils rajona Kūku pagastā).

FERDINANDS PLIKŠS — 1. Liepājas kājnieku pulka kapteinis, vēlāk — 11. Dobeles kājnieku pulka pulkvežleitnants (ordeņa nr. 1615). Dzimis 1896. gada 5. augustā (pēc vecā stila — 24. jūnijā) Vārkavas pagasta Znotiņos (tagad Sutru pagastā) zemnieku ģimenē. Tēvs — Ferdinands, Znotiņu muižas pārvaldnieks, māte — Jūle, sieva — Anna (dz. Skujiņa).

Beidzis Dagdas pilsētas skolu un Pēterburgas politehnikuma mērniecības nodaļu ar mērnika tehniķa grādu. Strādājis par mērniku Pēterburgā.

Krievu armijā iesaukts 1915. gada augustā 178. rezerves pulkā Staraja Rusā. Pēc mācību komandas beigšanas nosūtīts uz fronti 267. kājnieku pulkā. 1916. gada februārī komandēts uz Irkutskas praporščiku skolu. To pabeidzot, kā labākais atstāts turpat citu apmācīšanai, beidzot ieņemdamas Kolta sistēmas ložmetēju komandas priekšnieka amatu. Pēc boļševiku apvērsuma 1917. gadā no Irkutskas atgriezās pie saviem vecākiem, kuri toreiz dzīvoja Rēzeknes apriņķī.

1918. gadā vācu okupācijas laikā bija Rēzeknes apriņķa policijas iecirkņa priekšnieks. 1918. gada 22. novembrī brīvprātīgi iestājās Ziemeļlatvijas partizānu pulka Rēzeknes nodaļā, kur tika iecelts par ložmetējnieku komandas priekšnieku. Ar kaujām pret uzbrūkošās Padomju Krievijas sarkano armiju ar savu pulku atkāpās līdz Rīgai, bet pēc tam aizgāja uz Liepāju, kur 1919. gada janvārī iestājās fīrsta A.P.Līvena nodaļā un kā ložmetējnieku rotas komandieris ar to piedalījās Kurzemes un Zemgales atbrīvošanā no lieliniekiem. Pēc Jelgavas atbrīvošanas izstājās no fīrsta Līvena nodaļas un Rīgā iestājās Liepājas jaunformējamo spēku 9. rotā. Pēc paša vēlēšanas 1919. gada 24. jūnijā nosūtīts uz fronti,

kur iedalīts Latvijas 1. Neatkarības bataljona ložmetējnieku rotā kā vada komandieris un šī bataljona sastāvā piedalījās visās kaujās pret lieliniekiem Latgales frontē, palikdams tur arī pēc ieskaitīšanas kopā ar bataljonu 1. Liepājas kājnieku pulkā līdz Latvijas pilnīgai atbrīvošanai. Par kaujas nopelniem paaugstināts par kapteini.

Ferdinands Plikšs izcīlu varonību un kaujas vadīšanas māku parādīja 1920. gada 22. janvārī. Viņam ar nelielu kājnieku grupu un vienu ienaidniekam atņemtu lielgabalu bija uzdots ieņemt Kuļņevas (tagad Mežvidu) staciju un apkārtnē esošos ciemus. Ienaidnieka vienība, kuru pabalstīja bruņotais vilciens, atklājot nāvīgu uguni no lielgabaliem, ložmetējiem un šautenēm izrādīja ārkārtīgi sīvu pretošanos. Neskatoties uz briesmām, kapteinis Ferdinands Plikšs strauji savu lielgabalu pievirzīja ļoti tuvu ienaidniekam un atklāja pret to uguni, tādējādi piesaistīdamas sev pretinieka artilērijas un ložmetēju darbību un kavēdams viņu darboties pret saviem kājniekiem. Veikli vadīdams uguni no sava lielgabala, Ferdinands Plikšs piespieda ienaidnieka bruņoto vilcienu atiet, sadragājot tam arī pakalējo platformu, tā dodams iespēju savai nelielajai kājnieku grupai bez lieliem zaudējumiem ieņemt Kuļņevas (Mežvidu) staciju un apkārtnē esošos ciemus, saņemot 26 gūstekņus, un iegūt trofejas — ložmetēju, 5 telefona aparātus, municiju, rotas kancelejas piederumus u.c. Par šo varoņdarbu Ferdinands Plikšs arī apbalvots ar LKO.

1920. gada 22. martā Ferdinandam Plikšam tika uzdots formēt pulka mācību komandu un tajā pašā reizē viņš tika iecelts par šīs komandas priekšnieku. Pulku pārformējot miera laika statusā, viņš 1921. gada 7. februārī tika iecelts par Instruktoru rotas komandieri, bet vēlāk — par pulka 1. rotas komandieri. 1922. gada 18. novembrī komandēts uz virsnieku kursiem, bet pēc to beigšanas dienēja pulkvežleitnanta pakāpē Daugavpilī dislocētajā 11. Dobeles kājnieku pulkā. Kopš padomju okupācijas 1940. gadā par Ferdinanda Plikša likteni nekas nav zināms.

Viņam ilūkstes apriņķa Asares pagastā piederēja Kļaviņu mājas.

Ferdinands Plikšs apbalvots arī ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Antons Anspaks

IZNAK LATGAĻU GRĀMATAS

■ Latgales Kultūras centra izdevniecības direktors Jānis Elkšnis Preiļu bibliotēkā. Foto — Jānis Silickis

Rajona bibliotēka uz tikšanos ar Latgales kultūras centra izdevniecības darbiniekiem pagājušo trešdien aicināja preiļiešus, kuri gan ieradās pavisam mazā pulciņā. Klausītāju tomēr bija pilna lasītavas zāle, jo te atradās lauku bibliotekāri, kas bija ieradušies uz semināru. Likumsakarīgi, ka par galveno seminārā kļuva jautājums, kā bibliotekāriem turpmāk dzīvot un strādāt, un cerīgas atbildes nespēja sniegt arī rajona Tautas deputātu padomes sekretāre Valentīna Brice. Bet rajona bibliotēkas darbiniece Velta Beča pastāstīja par saviem iespaidiem un savu uzstāšanos Dagdā, kur bija ieradies Ministru prezidents Valdis Birkavs kopā ar valdības un Saeimas deputātu pārstāvjiem. Iespēju aizbraukt uz Dagdu un uzstāties Veltai Bečai bija sagādājis Saeimas deputāts, daugavpilietis Jānis Kokins.

Bibliotekāri vienojās par darba laiku pagastu un pilsētu bibliotēkās turpmāk, atbilstoši savai darba apmaksai.

Latgales kultūras centra izdevniecību pārstāvēja divi darbinieki. Tās direktors Jānis Elkšnis pastāstīja, ka izdevniecība darbojas ceturto gadu un šajā laikā izdevusi apmēram 40 nosaukumu grāmatas. Pašlaik dažādā gatavības pakāpē iespiešanās ir 14 grāmatas. Daudz tiek izdotas reliģiska satura grāmatas, arī krievu valodā. Sagatavo un iespiež daiļliteratūru, zinātnisku rakstu izdevumus, krājumus ar recenzijām, literatūrkritiku. Šeit dienas gaismu ierauga arī «Tāvzemes kalendars». Rakstu krājums «Olūts», kura pirmie numuri iznāca 1943. un 1944. gados, bet pēc tam vēl viens — 1947. gadā jau ārpus Latvijas, pērn šajā izdevniecībā atkal sāka ceļu pie lasītāja. Pašlaik redīgē «Olūta» 9. numuru. Dažādas vērtīgas grāmatas, par kurām aizgājušos gados mums nebija pat lāga informācijas, vai arī par tām vispār nedrīkstēja runāt, nu ir izdotas, bet arī tagad ne vienmēr tās nonāk

pie lasītāja. Bet nu jau citu iemeslu dēļ — grāmatām šodien trūkst naudas. Tas samērā sāpīgi atsaucas arī uz izdevniecību. Pirmkārt, tās darbs nenonāk tautā, otrkārt, līdz ar to neatgriežas nauda un samazinās jaunu grāmatu izdošanas iespējas. Savu kārtu gaida daudzi labi darbi. No ASV S.Škultāns ir atsūtījis lielu manuskriptu par Latgales vēsturi. Jāizdod pirms kara sarakstītā D.Latkouska grāmata par daudziem Latgales kultūras atmodas darbiniekiem. Tiek meklēti līdzekļi, lai izdotu «Kalupes izloksnes vārdnīcu», kas ir liela apjoma darbs, bagāts ar etnogrāfiskiem materiāliem.

Tomēr, kā uzsvēra izdevniecības direktors, lai latgaļu literatūra spētu attīstīties, vairāk būtu jāizdod mūsdienās sarakstīti oriģināldarbi, vajadzīgi jauni autori. Sevišķi prozā. Tāpēc izdevniecība priecātos redzēt arī skolu jaunatnes literāro konkursu, olimpiāžu labākos darbus.

Klātesošie un izdevniecības direktors apmainījās uzskatiem par latgaļu pareizrakstības ievērošanu. Lai arī kāds nu kuram šajā ziņā būtu viedoklis, tomēr J.Elkšnis teica, ka izdevumos tiek ievērota tā latgaliskā rakstu valoda, kas ar likumu apstiprināta 1929. gadā un līdz šim vēl nav atcelta. Latgaļu līdzšinējo pareizrakstību nevar atcelt vienkārši tāpat, tam nepieciešami ļoti nopietni zinātniski pētījumi.

Apmēram 200-250 latu vērtībā izdevniecība šogad grāmatas par velti iedeva visiem Austrumlatvijas rajoniem, tās nonāca pilsētu un lauku bibliotēkās. Ar norunu, ka rajoni arī no savas puses, ja būs iespējas, materiāli pabalstīs bibliotēku. Šīs grāmatas gan aizgāja tautā, bet neviens tā arī neizrāda vēlēšanos izdevniecībai palīdzēt.

Un tomēr latgaļu grāmatai ir lemts dzīvot. Bibliotekāri nosauca tās grāmatas, pēc kurām viņu lasītāji taujā un prasa, kāpēc to nav...

L.RANCĀNE

Jaunas grāmatas privātu ģimenes māju būvētājiem, remontētājiem un skaistu dārzu ierīkotājiem

Izdevniecība «Praktiskā grāmata» laiž klajā Hugo Bruno Šterna 10 jaunu oriģinālgrāmatu sēriju privātu ģimenes māju būvētājiem un remontētājiem, kā arī skaistu, tautsaimnieciski sakoptu un ekoloģiski tīru dārzu ierīkotājiem.

Latvijā ir atkal atmodas laikmets. Tajā atgūstam savas kādreiz jau labi sauktās, bet gadu desmitiem neaprupētās ēkas gan pilsētās, gan lauku rajonos, kas dažkārt nežalēs un brikšņos ieaugušas, pat graustos pārvērtušās. Nekopty un aizauguši arī pagalmi, dārzi un piebraucamie ceļi. Tas viss atkal jāsakārto.

Jau sakoptības sākumā dažkārt rodas šķietami neatrisināmas problēmas, jo trūkst laba padoma, laba speciālista un praktiskas pieredzes, tāpēc jaunu vai remontējamo dzīvojamu ēku ziemā nevar pietiekami sasildīt, jo sienas, grīdas un pārsegumi caursalstoši, skurstenis «nevelk», krāns un kamīns dūmo, koka konstrukcijas satrup, mūris sairst utt.

Visu šeit minēto darbu veikšanai grāmatnīcās nav attiecīgas literatūras un pats galvenais — arī latu allaž pietrūkst, jo meistari plēš bargu naudu. Kā atrisināt samilzu-

šās problēmas? Darbus veikt pašam!

Šinī sakaņībā vienmēr liels palīgs būs autora ilggadīgās teorētiskās un praktiskās pieredzes izklāsts sekojošās grāmatās:

- «Pirti katrai ģimenei»;
- «Kamīns un tā siltuma racionāla izmantošana»;
- «Iebūvētas mēbeles ģimenes mājā»;
- «Tautsaimnieciski sakopts un ekoloģiski tīrs ģimenes dārzs»;
- «Kā apsildīsim savu istabu un kā ģimenes māju»;
- «Ģimenes mājas remonts»;
- «Kā būvēt labu un lētu ģimenes māju»;
- «Lecektis un siltumnīcas piemājas zeinē»;
- «Skaistu ģimenes dārzu veidošana»;
- «Latviešu sēta».

Paskaidroju, ka grāmatas ar šādām tēmām mūsu republikas izdevniecības līdz šim nav publicējušas.

Lai privātās mājas vai dārza iekārtotājam teksts būtu vēl labāk saprotams, tas visās jau minētajās grāmatās bagātīgi ilustrēts ar konkrētiem rasējumiem. Grāmatās liela vērtība veltīta mūsdienu jaunākajiem, Latvijā ražotajiem un no

ārzemēm ievestajiem būvmateriāliem, kā arī modernām būvkonstrukcijām, kas nav tik masīvas (kā esam parādūši būvēt), bet siltumu noturīgas gan.

Gribu atzīmēt, ka pēdējos gados H.B.Šterna grāmatas «Namdaru un būvgaldnieku darbi», «Jumta konstrukcijas un segums», kā arī «Dārzu un augļu glabātavas mūsu mājā» guvušas plašu atzinību.

No 10 oriģinālgrāmatām ir jau izdota sērija pirmā vismazākā grāmatīņa — «Pirti katrai ģimenei». Tajā vispusīgi populārā, vienkāršā un katram saprotamā latviešu valodā aplūkota pirts nozīme ne tikai veselības saglabāšanā, bet arī kā daudzu jo daudzu slimību ārstēšana.

Godājamiem laikraksta lasītājiem, lūdzu sekot un nekavējiet jums vajadzīgās grāmatas iegādi tuvākajā grāmatnīcā vai Rīgā, Jāņa Rozes grāmatnīcā Kr.Barona ielā 5, Centrālajā grāmatnīcā Rīgā, Aspazijas bulv. 24, kā arī citās Rīgas grāmatnīcās.

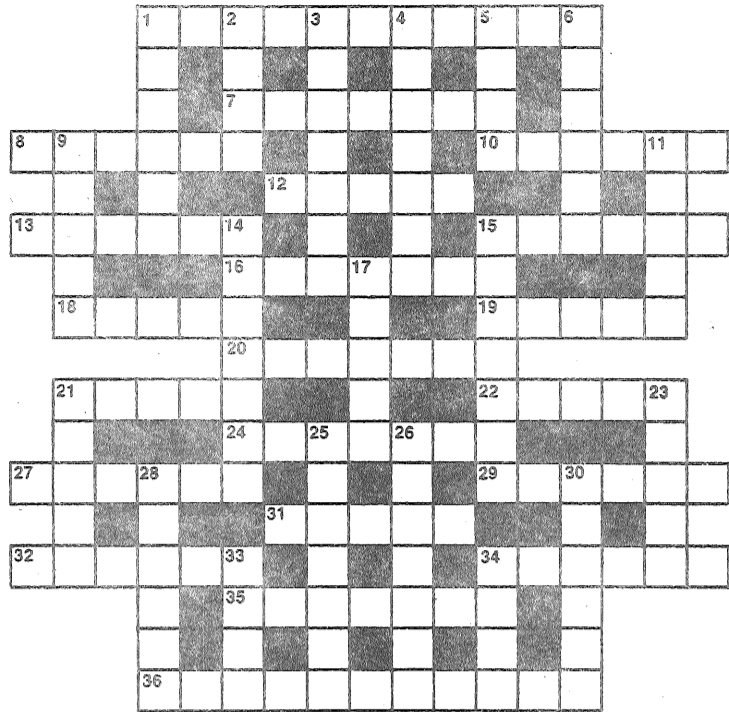
Precīzu informāciju par vienas vai otras grāmatas laišanu klajā var gūt, piezvanot pa tālruni izdevniecībai «Praktiskā grāmata» Jūrmalā, tel. 8-22-66215.

H.Zvaigzne

Tikai «NOVADNIEKĀ» — visplašākā informācija par vietējās dzīves notikumiem!

Abonēšanas maksa 1994. gadam:
1 mēnesim Ls 0,43, 3 mēnešiem Ls 1,29,
6 mēnešiem Ls 2,58, 12 mēnešiem Ls 5,16
(ar piegādi Preiļu rajonā).

Krustvārdu mīklu konkursa 3. uzdevums

Sastādījis
Pēteris Pizelis
Horizontāli

1. Filozofijas mācība par vērtībām. 7. Apreibt. 8. Smacēt. 10. Tauta Zairā, CĀR un Sudānā. 12. Ar slepeniem paņēmieniem cēsties iegūt ziņas, izdibināt noslēpumus. 13. Latvijas lauksaimniecības darbinieks (1936.). 15. Diplomāts (1877.-m.g.nez.), Latvijas miera delegācijas loceklis Parīzē 1919. gadā. 16. Stigmiets. 18. Sengrieķu tautas sapulce. 19. Garīdznieku un baznīcas kalpotāju kopa kristietībā. 20. Latviešu tēlnieks (1894.-1963.). 21. Franču rakstnieks (1889.-1963.). 22. Tantara meita sengrieķu mitoloģijā. 24. Vienīgās recentās kamerčaļu apakšklases gliemīši. 27. Jupitera pavadoņi. 29. Kaitināt, ērcināt. 31. Krāsns mūrītis. 32. Izrādīt nievīgu attieksmi. 34. Cirvji tēsto kokmateriālu gatavošanai. 35. Runas spējas pilnīgs vai daļējs zudums galvas smadzeņu slimības dēļ. 36. Kibernētisku sistēmu pamatjēdziens.

Vertikāli

1. Persona, kas zina kādas mācības, sektas noslēpumus. 2. Galda spēlēs iegūt pretinieka šaha figūru, dambretes kauliņu u. tml. 3. Cīnītāji pret dzimtbūšanu un nacionālajiem spaidiem Rietumukrainā 16.gs.-19.gs. pirmajā pusē. 4. Tāds, kas dēj olas. 5. Feodālā zemes īpašuma veids viduslaikos Tuvo un Vidējo Austrumu valstīs. 6. Kalnu sistēma Āfrikā. 9. Gubu lietasmākoņu augšējā daļa. 11. Skotu gleznotājs (1806.-1864.). 14. Speciāls garš sieviešu tērps jāšanai. 15. Trigonometrijas funkcija. 17. Mudināt uz neatjautu

ricību. 21. Irīšas pieteka Krievijā. 23. Vingrinājums aktiermākslas tehnikas attīstīšanai un pilnveidošanai. 25. Karbaminskābes esteri. 26. Tauta Niģērijā. 28. Ar prātu sasniedzamais (filozofijas jēdziens). 30. Neliels kādas vielas daudzums, pēc kura īpašībām nosaka šīs vielas sastāvu un kvalitāti. 33. Tuksnešains līdzenums Indijā un Pakistānā. 34. Franču baletdejojāja un baletmeistare (1924.).

Atbilžu iesniegšanas pēdējais termiņš — 22. novembris (pasta zīmogs uz aplokšnes).

Krustvārdu mīklu konkursa 2. uzdevuma atrisinājums

Horizontāli

3. Bikarbonāti. 8. Sudrabs. 9. Eiklīds. 10. Astes. 13. Tanks. 15. Smēķētava. 16. Algot. 18. Samts. 19. Ekspedīcija. 22. Ideja. 24. Stils. 25. Depresija. 26. Abaks. 28. Caune. 31. Ancītis. 32. Saulīte. 33. Abreviātūra.

Vertikāli

1. Skābs. 2. Vātis. 3. Barns. 4. Bazūnēt. 5. Ielīt. 6. Kustīgs. 7. Adenoma. 10. Akadēmija. 11. Sērapiete. 12. Saracēnis. 14. Saksarsme. 17. Tiesa. 18. Skats. 20. Senatne. 21. Situēts. 23. Vekseli. 27. Stīga. 28. Cilpa. 29. Piere. 30. Sapūt.

Līdz vakardienai atbildes uz 2. uzdevumu bija saņemtas no 25 konkursa dalībniekiem, un situācija bija šāda: 11 risinātāji pilnīgi pareizi atbildējuši uz abiem uzdevumiem (200 punkti), 5 risinātāji abu uzdevumu risināšanā kļūdījušies tikai vienreiz (199 punkti), 6 — divreiz (198 punkti), 2 — trīsreiz (197 punkti).

Sakarā ar pagastu valžu aizliegumu firma «Carina» paziņo, ka ar 8. novembri pārtrauc izbraukuma tirdzniecību Aglonas un Rušonas pagastos. Tālrunis uzziņām 22506.

Līvānu MCVU 25. novembrī rīko ATKĀRTOTU IZSOLI. Uzziņas pa telefoniem 44551, 44678.

Ar LR Zemkopības ministrijas 1993. g. 26. oktobra rīkojumu Nr.49-r apstiprināts nolikums par valsts uzņēmuma «Preiļu lauktehnika» privatizāciju. Interesentiem tuvāka informācija v/u «Preiļu lauktehnika» Preiļos, Pils ielā 14 vai pa tel. 22353, 22553. Projektu iesniegšana divu mēnešu laikā no sludinājuma publicēšanas dienas. Privatizācijas komisija

SIA «Dūdarī» IEPĒRK cūkgaļu, aitas un jaunlopu gaļu. Labprāt slēgtu līgumus ar zemniekiem par pastāvīgu gaļas piegādi. Par cenām vienosimies. Mūsu adrese: Līvāni, Rīgas ielā 39. Tel. 44361 pēc 18.

Firma IEPĒRK gaļu Līvānos. Tālruni 42859, 43664, 42323.

Televīzijas programma

Piektdiena, 12. novembris

LATVIJAS TV I

18.00 Ziņas. 18.10 Dona Beiža. 11. sērija. 19.00 Arēna. 19.25 Globuss. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.15 Spēlmaņu cilts. 21.55 Drižumā TV teātrī. 22.00 R.Staprans. Briedis — Peterss. TV iestudējums.

LATVIJAS TV II

16.15 Spektra pielikums. 17.00 Kristīgā programma. 18.00 Basketbols. Igaunija - Latvija. 19.30 Tikšanās Mārupes ielā. 20.00 Kā darbojas tūrgus ekonomika. 20.30 LTS ziņas (krievu val.). 21.00 Spektis. 21.30 Ugunssardze. 21.45 Ziņas. 22.05 E iela. 15. un 16. sērija. 23.00 Mikrofona muzikālā televīzija. 23.15 Pols Makartnijs. Jaunā pasaules turneja. Koncerts Sarlotā. 1. daļa.

OSTANKINAS TV

5.00 Ziņas. 5.30 Rīts. 7.45 Firma

Sestdiena, 13. novembris

LATVIJAS TV I

9.00 Rīta zvaigzne. 10.00 Uz pirkstu galiņiem. 10.15 A.Hmeļiks. Un tomēr viņa griežas... 11.55 Dona Beiža. 11. sērija. 12.45 O.Vācietis. Vadoņa augšāmcēlšanās. 13.15 Globuss. 18.00 Ziņas. 18.05 Dona Beiža. 12. sērija. 18.55 Jaunākais teātris. 19.15 Dzīve tuvplānā. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.15 Radošā apvienība Labvakar! piedāvā...

LATVIJAS TV II

10.15 TV Polonia. 15.05 Latloto. 46. izloze. 15.10 Baltijas ļaudis. 16.40 Tiem, kas mācās latviešu valodu. 11. un 12. nod. 17.10 Angļu valoda kopā ar Mazī. 6. nod. 17.30 Vācu valoda. 6. nod. 17.45 Mācīsimies angļu valodu. 19. un 20. nod. 18.35 Ēterā - Vidzemes TV. 19.00 Latgales Partizānu pulka pieminekļa atklāšana Balvos. 19.30 Ziņas. 19.40 Kristīgā pasaule. 20.00 Mikrofona muzikālā televīzija. 20.30 Panorāma. 21.00 Rīga videoversijā. 21.30 Juridiskais ekspresis. 22.05

Svētdiena, 14. novembris

LATVIJAS TV I

9.00 V.A.Mocarta mūzika. 9.35 Dvēselīt, atgriezies! 9.50 Skabargas rīta pielikums. 10.50 Pa Saules zaķa pēdām. 10.30 Dona Beiža. 12. sērija. 11.20 Spēlmaņu cilts. 12.10 Dzīves dārs. 13.10 TV klubīņš Pie Vecā ūdensratīņa. 14.40 U.Siliņš. Vestules no Dzimtenes. 16.40 Koncerts. 17.00 Mākslas pasaulē. 17.30 Mult. filma. 18.00 Ziņas. 18.05 Satikšanās mūzikā. 1. daļa. 18.45 No aktiera nāk joki. 19.15 Skabargas spēle ar iepazīšanos Džungļi. 20.00 Miedzīpš nāk. 20.15 Mūsu kinonedēļa. 20.30 Panorāma. 21.25 Atgriezies... 22.00 Orfejs nokāpj ellē. Mākslas filma.

LATVIJAS TV II

11.45 Vienkārši - Marija. 14.00 Latvijas jaunatnes basketbola ligas meistaršakīkstes. VBS-2 - Valmiera. 15.15 Skeitbords. 15.40 Eiropas mode. 16.40 Popmūzikas izpildītāju konkurss Viļņa-92. 18.10 No TV videofondiem. 19.00 Worldnet piedāvā... 19.30 Ziņas. 19.40 Mult. filma. 20.05 Mūzika visiem. 20.25 5 minūtes par savu naudu. 20.30 Panorāma.

garantē. 8.00 Ziņas. 8.20 Mult. filma. 8.35 Filma bērniem. 10.00 Ceļotāju klubs. 10.50 Preses ekspresis. 11.00 Ziņas. 11.20 Amerika un M.Taratuta. 11.50 F.Dostojevskis. Stepančikovs ciems un tā iedzīvotāji. Filmizrāde. 2. daļa. 13.00 Mult. filma. 13.10 Dok. filma. 14.00 Ziņas. 14.25 Bridžs. 14.50 Biznesa mācība. 15.05 Filma bērniem. 16.30 Žurnāla Stojica svētki. 17.00 Ziņas. 17.20 Privatizācijas problēmas sadraudzības valstīs. 17.40 Kāds būs laiks? 17.45 Cilvēks un likums. 18.15 Amerika un M.Taratuta. 18.45 Brīnumu lauks. 19.40 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.40 Nedēļas cilvēks. 20.55 Amerikāņu mākslas filma. 4. sērija. 21.50 Skatens un citas programmas piedāvā... 1.05 Preses ekspresis.

Pols Makartnijs. Jaunā pasaules turneja. 2. daļa.

OSTANKINAS TV

6.00 Ziņas. 6.25 Rīta vingrošana. 6.35 Preses ekspresis. 6.45 Lietišķa cilvēka sestdienas rīts. 7.30 Sports un izredzes. 8.00 Maratons-15 - mazuļiem. 8.30 TV un radio kompānija Mir. 9.55 Aviokosmiskais salons. 10.10 Solo. 10.30 Privātpašņieka ābece. 10.40 Mūzikas kiosks. 11.10 Varas pārstāvji. 11.25 Grāmatu pasaule. 12.05 Šķelšanās. Mākslas filma. 4. un 5. sērija. 14.00 Ziņas. 14.20 Pepija Garzeķe. 9. sērija. 14.45 Nauda un politika. 15.15 Sarkanais kvadrāts. 16.00 Sports un māksla. 16.50 Hokejs. Kriļa soveto - ACSK. 18.45 Stingrejs. Mākslas filma. 5. sērija. 19.40 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.40 Kosmiskais mednieks. Mākslas filma. 22.20 Mīlestība no pirmā acu skatienu. 23.00 Studija Rezonanse piedāvā... 23.20 Ziņas. 23.40 Kāds būs laiks? 23.45 Nakts kanāls.

21.10 Autoprieks. 21.30 Dievs un pasaule. 22.05 Populārzinātniska programma. 22.40 Dejo L.Beire. 23.00 NTV-5.

OSTANKINAS TV

6.00 Ziņas. 6.20 Rīta vingrošana. 6.30 Autošovs. 7.00 Gara spēks. 8.00 Bez apstāšanās. 8.30 Rīta agrumā. 9.00 Kamēr visi mājās. 9.30 Sportloto izloze. 9.45 Rīta zvaigzne. 10.35 Poligons. 11.05 Jaunā paaudze. Veiksme. 11.45 Zem «Pi» zīmes. 12.30 Province. 13.00 Franču virtuve - jums. 13.10 Kusto komandas zemūdens odisēja. 14.00 Ziņas. 14.20 Dialogs tiešajā pārraidē. 15.00 Ceļotāju klubs. 15.50 Amatniecība. 16.00 Kaspars un viņa draugi. Īstie spoku mednieki. 16.50 Starptautiskā programma Panorāma. 17.30 TV locis. 17.45 Ziņas. 18.00 Uguņošana Ustjamenogorskā. 18.55 Mult. filma. 19.20 Kāds būs laiks? 19.25 Kārdināšana B. Mākslas filma. 21.00 Informatīvi publicistiska programma. 21.45 Sportiska nedēļas nogale. 22.00 Altists Jurijs Bašmets. 23.00 Ziņas. 23.25 Konkurss sporta dejās.

Paju sabiedrības «Nākotne» likvidācijas komisija 1993. gada 22. novembrī plkst. 10 rīko atklāto izsoli sekojošiem objektiem:

- degvielas uzpildes stacija,
 - 3 liellopu kūtis Sanaudē,
 - slaucamo govju ferma Rauniešos,
 - jaunlopu kūts Znotiņos,
 - slaucamo govju ferma Lipuškos,
 - sivēnmāšu kūts Ušackos,
 - 3 cūku kūtis Lipuškos,
 - skābbarības tranšejas,
 - katlu māja ar inženiertehniskajiem tīkliem Sutros,
 - graudu kalte Sutros,
 - zāles miltu agregāts Krivokos,
 - minerālmēslu noliktava Sutros,
 - nepabeigts objekts — veikals ēdnīca Sutros.
- Dalībnieku reģistrācija 22.11.93. plkst. 9.00. Uzziņas paju sabiedrības kantorī.

NOVADNIEKS

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Novadnieks»
REDAKTORS PĒTERIS PIZELIS
Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta.
REDAKCIJAS ADRESE: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
☎ 22059, 22305, 21759, 22154, 21996, 21985.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169.

Reģistrācijas apliecība № 1018.
Iespēsts Daugavpils tipogrāfijā Daugavpilī, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Metiens 4779 eksemplāri. Pas. № 1544

Pārdod

Iēti videopleijeru «Orions» un muzikālo centru «Osaka». Tālruni 22506 no 8 līdz 19, 23452 pēc 19; ***
gov. Tāl. 23713; ***
mazlietotu VAZ-21063. Tel. 42264; ***
MTZ-52. Zvanīt 34436 vakaros; ***
lauku māju ar saimniecības ēkām, 5 ha zemes. Tāl. 57612, 57624; ***
drēbju skapi ar spoģiem un velas mazgājamo mašīnu «Rīga-17». Tāl. 22053 (vakaros).

Maina

3 istabu labiekārtotu dzīvokli Jēkabpilī pret vienistabas dzīvokli Līvānos. Tālruni 44108 dienā, 44612 vakaros.

Pieņemam pasūtījumus vannu emaljas atjaunošanai mājās, krāsa — pēc pasūtītāja vēlēšanās. Tāl. 44535.

Принимаем заказы на реставрирование эмалевого покрытия ванн на дому, цвет — по желанию заказчика. Тел. 44535.

Firma «Gotika» PĀRDOD benzīnu, dīzeļdegvielu un šķidro krāšņu kurināmo. Minimālais daudzums — viena autocisterna. Iespējama piegāde. Meklējam sadarbības partnerus mazumtirdzniecības organizēšanai uz izdevīgiem noteikumiem. Tālrunis Rīgā 284972, 285804.

Paldies visiem — radiem, draugiem, darba biedriem, Preiļu draudzes dekānam Gugāna kungam, pilsētas valdei, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmuma darbinieciem, kas bija kopā ar mums, izvadot pēdējā gaitā Genovefu UTINĀNI. Meitās

Dzimtās zemes dažas pēdas Tagad tavas mājas, māt! Mūsu mila, mūsu bēdas Nespēj tevi modināt.

Z.Purvs
Izsakām dziļu līdzjūtību Gunāram Jonānam, MĀTI smiltājā pavadot. Preiļu 24. CP kolektīvs

Dusi saldi, māmuliņ, Mūža miegs lai tev ir salds, Auklēs tevī rasas rīti, Ziedi klās un sniedzīņš balts. A.Straube
Skumju brīdī esam kopā ar Ēriku un Gunāru, MĀTI smiltājā izvadot. Vasiļevski, Vaivodi, Uzuļņiki, Ludāni, Šmukšas, Golubevs

Не знает клен, когда повержен будет наземь. Не знает человек, когда пробьет его последний час. Г.Федоров
Выражаем глубокое соболезнование родным и близким в связи со смертью Василия Трофимовича ДЕРЯГИНА. Коллектив п/о «Преилю МСО».